

AGENDA

- 7 maart Ledenvergadering 20.00 uur
N-Zaal Wiskunde en Natuurwet.
- 16 maart Rivierentelling
- 13 april Rivierentelling
- 26-28 april Ameland (deze Mourik)
~~20~~ Datum onder voorbehoud
- 28 februari Lezing over Limburgse Vogels
N-Zaal
- WERK GROEP LAND VAN CUYK
- 17 maart Brestbos Boxmeer
7.30 P-plaats zwembad Nolet
- 2e Paasd. (8-4) de Bunthorst (Oploo)
7.00 bij BRONLAAK (langs weg
St. Anthonis-Middenpeelweg)
- 23 april Molenheide-Wilbertoord
6.30 uur kerk Wilbertoord
- 19 mei de Vilt-Beugen 6.30 uur
P-plaats aan de weg Haps-Beugen
- 9 juni Siberië
6.30 uur kerk Westerbeek
- 30 juni Russendaal
6.30 uur café t Hoekje-Langenboom

Nachtzwaluwexcursie nog nader vast te stellen

De maandelijkse bijeenkomsten bij de heer van
Schipstal, Tongelaer 20, zijn op:

14 maart, 11 april, 9 mei, 13 juni en 11 juli
om 20.00 uur.

DE MOURIK

JAARGANG 11 NUMMER 1



VOGELWERK GROEP RIJK VAN NIJMEGEN EN OMSTREKEN

De notulen van de Najaarsvergadering, 6 september 1984.

Door enige misverstanden worden de belangrijkste gebeurtenissen van deze vergadering wat laat weergegeven, maar het leek toch wel zinvol hiervan nog even verslag te doen.

Mededelingen:

=Het financieel verslag is goedgekeurd, huide aan Louis voor zijn werk.
=Het bestaan van een ledenfolder wordt bekend gemaakt alsmede getoond.

Ganzenfolder:

Het Bureau=Gelderland laten bezorgen is niet zo'n geweldig idee, omdat het dan in een reclameblad gevouwen wordt. Als er geen andere mogelijkheid meer is, dan is dat toch de laatste manier.

Bestuur:

Er is geen voorzitterkandidaat gevonden als opvolger van Johan. Wel wordt als opvolger van Rein Böhmert als nieuw Bestuurslid Ward Hagemeijer gekozen. Besloten wordt het voorlopig zonder voorzitter te proberen.

Roefvogeltelling:

Deze wordt alleen nog in de Duffelt gehouden.

Bekentelling:

Dick Visser organiseert de tellingen in november en het eerste weekend van februari.

Rivierentelling:

Jan v.d. Brugge neemt de organisatie van Herman Meekes over. De telploegen blijven ongeveer hetzelfde als het verleden jaar.

Trektellingen:

Max van Dongen, Ward Hagemeijer en Chris van Swaaij tellen op het kampeerterrein bij Heumenoord en Elysiache Velden (o.i.d.). Er moet goed gelet worden op de data van de landelijke tellingen.

Breedvogelinventarisaties:

De tellingen zijn dit jaar prima verlopen. Deze worden gehouden in het kader van het landelijke SOVON-project. Voor de uitwerking moet nog een vaste procedure worden afgesproken. Raymond Schuurkes blijft coördinator.

Rondvraag:

Peter Brouwer: Op 20 september wordt een bijeenkomst georganiseerd over de uitwerkingsprocedure.

-Hij vraagt ook om meer waarnemingen.

Ledenavonden: In november een dia-avond over de Spanjetocht van drie leden.

LEDENMUTATIES

Nieuwe leden: Th. de Mol, Gemertseweg 39, 5841 CE Oploo

P. Starmans, p.a. Burghardt van de Berghstr. 37, 6512 DD Nijmegen

Adreswijzigingen: J. v.d. Valk, v.d. Brugghenstr. 5, 6511 GL Nijm.

P. Scholte, Petruslaan 4, Heilig-Landstichting

Opzeggingen: Heesters, Boxmeer; Dings, Boxmeer; van der Zande,

Nijmegen; Verbruggen, St. Hubert; de Vlieger, Leuth.

Correctie: R. Phalplatz moet zijn R. PAHLPLATZ

CORRECTIE

In het artikel van Dick Heg over de Vilt is een fout geslopen. Deze vergissing kan gemakkelijk hersteld worden door het rondje achter de bovenste soortnaam bij de verspreidingskaartjes zwart te maken. Dit kan uiteraard alleen gedaan worden, wanneer er twee soorten samen op één kaartje staan.



BERICHT

DE NIEUWE SOVON-PROJECTEN

Een aantal van de leden is waarschijnlijk al goed op de hoogte van de nieuwe projecten, die door de Stichting op landelijk nivo georganiseerd worden. Omdat echter lang niet alle actieve leden de Nieuwsbrief van SOVON onder ogen krijgen, lijkt het zinnig om even uiteen te zetten wat de plannen voor de komende jaren precies gaan inhouden. Deze projecten zijn een logisch vervolg op het grote Broedvogelatlas-project, dat enige jaren terug is afgerond.

Als eerste nieuwe project is daar het Broedvogel-Monitoring-Project. Dit wordt in de wandeling ook wel het BMP genoemd. Het BMP heeft tot doel vast te stellen welke veranderingen er van jaar tot jaar optreden in het aantal broedvogels. Hiervoor worden er een aantal proefvlakken uitgezet, die vervolgens een aantal jaren achter elkaar op soorten en aantallen broedvogels geïnventariseerd worden. Op deze manier kunnen veranderingen en verschuivingen in het broedvogelbestand aangetoond worden. Het zal duidelijk zijn, dat dit project behoorlijk wat inzet en doorzettingsvermogen van de deelnemers vergt.

In onze Vogelwerkgroep is een aantal mensen al met dit soort onderzoek gestart. Het projectgroepje, dat zich speciaal hiermee bezig houdt bestaat uit Henk de Vries, Raymond Schuurkes en Peter Brouwer. Voor belangstellenden staat Peter klaar om meer informatie te geven. Daarnaast wordt in Mourik nr 1 (jaargang 10) al uitgebreidere informatie over de methode binnen dit project gegeven.

Als tweede project kan het PTT-project worden genoemd. Deze afkorting staat voor Punt-Transsect-Telling. Dit project houdt in, dat iemand een bepaald traject oftewel route uitzet en daar een aantal vaste punten op kiest. Per winter zijn er nu drie vaste teldagen en dan moet de route afgelegd worden, waarbij op de gekozen punten gedurende een vaste periode wordt gekeken welke vogels te zien (of te horen) zijn en in welke aantallen. Dit project is dus op de hier voorkomende wintervogels gericht en blijkt vooral de laatste winter zeer populair te zijn geworden. Sinnen onze WVG zijn reeds een aantal mensen met het PTT-project bezig. Bij deze zou ik hen willen vragen wat meer bekendheid over de gang van zaken te willen geven, zodat belangstellenden zich bij hen kunnen aansluiten of eventueel zelf een route kunnen gaan uitzetten.

SOVON wil in 1985 een nieuw project starten. Dit is het Bijzondere Soorten Project, oftewel..... het BSP (goed geraden!). Hiermee wil men een beeld krijgen van de schaarse en zeldzame broedvogels in Nederland. De blokken, die hiervoor een aantal jaren bekeken gaan worden zullen behoorlijk groot zijn. Hoe het project er precies uit gaat zien is nu nog niet bekend, omdat de handleiding nog niet klaar is. Wel kan al gemeld worden, dat de lijst van de te bekijken soorten bestaat uit ruim 100 vogelsoorten. Het wordt dus gelukkig geen echte soorten-jagerij, want daarvoor moeten ze bij de DBA (=Dutch Birding Association) zijn. Nader gegevens zullen nog volgen en belangstellenden moeten alvast maar gaan bedenken wat en waar zij iets willen gaan doen. Op een later tijdstip wil de SOVON zich ook op de niet-broedvogels gaan richten, maar dat gaat wel erg veel naar het bovengenoemde soortenjagen rieken, waar de meningen nogal verdeeld over zijn. Dit laatste zal dan ook zeker geen vaste plaats binnen onze WVG krijgen, maar gewoon via de waarnemingen-sekretaris lopen. Uw meldingen kunt U, zoals altijd, bij Peter Brouwer kwijt.

april 1982 werd vastgesteld, geeft aan dat een sterke turnover mogelijk is. In het Oosterhoutse Bos blijkt dus een sterke afwisseling van individuen te zijn.

De plaats van een territorium wordt primair bepaald door de aanwezigheid van een geschikt habitat (plaatstrouw). Wanneer tijdens een "goed" jaar het aantal territoria toeneemt, blijkt dat primair de plaatsen met een geschikt biotoop verdeeld worden. Pas bij een nog grotere dichtheid wordt een, blijkbaar minder geschikt, habitat als territoriumplaats ingenomen.

Dankwoord

Speciale dank gaat uit naar Jolien den Boer van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek. Zij zorgde ervoor dat de winterkoningen werden geringd. Daarnaast bedank ik Dick van Dorp voor de hulp bij het veldwerk.

RAYMOND SCHURKES

van Diemerbroeckstraat 73
6512 BA Nijmegen
tel. 080-224514

PS. Het artikel over de broedvogel-inventarisatie in 1984 van het Oosterhoutse Bos verschijnt in de volgende Mourik



AKTIVITEITEN

WAARNEMINGEN

Door omstandigheden buiten de VWG verschijnt er deze keer geen waarnemingen artikel. In de volgende Mourik zal ook de periode januari-februari 1985 behandeld worden. Hopelijk zijn niet alle vogelaars bijde kachel blijven zitten, maar hebben ze de koude getrotseerd om de vogels ook in een echte winter op te zoeken. Je weet nooit wat je in de snijdende wind nog tegen kan komen. Dat zal helaas geen IJsvogel meer zijn ondanks de naam. Na het prima broedseizoen in 1984 zal er in ons werkgebied wel geen IJsvogel meer over zijn, helaas.

Waarnemingen inzenden aan het bekende adres, graag zo snel mogelijk na het verschijnen van deze Mourik.

Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen, 080-220818

WITGATJE

Dick Heg zou ook graag van januari, februari en maart nog zoveel mogelijk waarnemingen willen hebben om de winter 1984-1985 geheel te beslaan.

KLEINE ZWAAN

Graag extra aandacht blijven besteden aan deze soort, vooral ook in binnendijkse gebieden, zoals het Beuningse Veld.

V O O R J A A R S K A M P O P A M E L A N D

Van vrijdag 26 tot en met zondag 28 april gaat de Vogelwerkgroep naar de bekende boerderij op Ameland. Uw redacteur hoopt dat hij zich niet vergist in de datum. Nadere inlichtingen bij ondergetekende of op de ledenvergadering. GEEF JE ZO SNEL MOGELIJK OP!!!!!!

Laurens Rietveld. Kartuizerhof 10, 6511 ZE Nijmegen, 080-227925

NESTKASTENRESULTAAT BROEDSEIZOEN 1984

door F.v/d Cruijssen, Wilhelminastraat 11 te Mill, tel. 08859 - 1949.

Voor het vierde achtereenvolgende jaar werden de door mij opgehangen nestkasten wekelijks gecontroleerd. De weeromstandigheden waren dit jaar bar en boos, regen en wind was schering en inslag. De eerste controles werden door mij alleen uitgevoerd, doch ik kreeg al gauw hulp van Dr. K.T. Li uit Wijchen die zich ook wilde verdiepen in deze mooie natuurmaterie. Er werd dan ook veel gediscussieerd over de succesvolle broedsels, maar nog meer over de niet succesvolle; dus de dode vogeltjes en de niet uitgekomen eitjes. Ook was er dit jaar weer belangstelling van de leden van de Vogelwerkgroep Land van Cuijk, wat toch ook weer voldoening geeft. Van de 300 nestkastjes werden er 168 succesvol benut, hieruit vlogen 1310 vogeltjes, wel wat minder dan vorig seizoen, maar toch nog een mooi resultaat. Jammer was het dat in 33 kastjes dode vogeltjes of niet uitgekomen eitjes aangetroffen werden, die niet werden herbezet. In andere kastjes werden die ook wel aangetroffen, maar die werden dan dikwijls herbezet met meer of minder goed resultaat. Er werden ook dit jaar weer 15 kasten ontvreemd, jammer. Er werden 48 kastjes niet gebruikt. De 69 dode vogeltjes en de 238 niet uitgekomen eitjes zijn veelal te verklaren: of door te weinig voedselaanbod, of het natte weer. Immers als een onderpaar 500 à 600 keer per dag met een nat verenpak in het kastje komt voeren, wordt het kastje ook nat en koud met alle gevolgen van dien. Kastjes met alleen nog maar eitjes trokken dikwijls vocht op en dan werd dit ook verlaten. Dit is nu eenmaal de gang van zaken in de natuur.

Wat het voedselgebrek betreft, rupsen en insecten die nu eenmaal onontbeerlijk zijn voor het voeren van de jongen, vielen als ze er waren door de regen en wind op de grond, alwaar de meesorten niet foerangeren. Als men het zo bekijkt zijn er toch nog veel jongeren uitgevlogen en kunnen wij op een goed broedseizoen terugzien.

Met behulp van enkele leden van bovenvermelde werkgroep werden in januari de twee jaar eerder in bomen opgehangen torenvalkkasten (die daar niet voldeden, alleen nestelde er enkele holenduiven in) op de daarvoor aangewezen plaatsen, nl. in het open veld op palen ter hoogte van circa 3 meter geplaatst. Al heel gauw bleek dat deze kasten nu wel vruchten zouden afwerpen. Bij alle kasten, acht in getal, werd verkenning waargenomen. Het was voor ons natuurlijk een spannende tijd, temeer nog omdat wij het eerste jaar geen enkel risico wilden nemen door te controleren. Het was echter spoedig duidelijk dat alle kasten werden bewoond. Jammer dat er echter één schijnbaar toch is gestoord want het baltsende paartje vertrok en de kast bleef leeg. De andere zeven hebben wij slechts eenmaal gecontroleerd en er bleken 3, 4 of 5 jongen aanwezig te zijn die ook allen uitvlogen, 28 in totaal, dus een waar succes. Vanwege storingsgevaar hebben wij deze jonge vogels ook niet laten ringen, dit gebeurt door vergunninghouders/deskundigen. Daar dit echter voor onderzoek bij de vogeltrek en het kiezen van een ander territorium van groot belang is zullen wij hierover contact opnemen met betreffende instantie.

Ook de steenuilkasten die in 1982 werden geplaatst leverden niets op dan spreeuwen, alleen dit jaar hadden wij met een zgn. pijpkast, 70 cm. lang, 20 cm. breed en hoog, met een gat van 7 cm. succes; er vlogen 4 jongen uit. Ook hier gaan wij het volgende broedseizoen meer werk van maken.

Van alle nestkasten waarin minimaal één eitje werd gelegd, wel of niet uitgebroed, alsmede waaruit minimaal één vogeltje uitkwam, wordt ten gunste van het landelijk S.O.V.O.N-onderzoek een nestkaart ingevuld.

Ook de boomkruiperskastjes die mijn speciale aandacht hebben voldeden dit jaar goed. Niet minder dan 5 kastjes brachten 29 uitgevlogen jongen op. Jammer dat een kastje met 6 jongen verregende en een ander door de eekhoorn werd uitgehaald. Dit is voor mij echt een grote voldoening, daar deze vogeltjes in de eerder bestaande spleetkastjes praktisch niet tot broeden kwamen en in de door mij gemaakte kastjes voldeden deze in elk perceel.

Ook de bonte vliegenvanger blijkt in opmars te zijn, getuige de vijf succesvolle broedsels die ook 29 jongen opbrachten. Jammer dat er uit een kastje 6 eitjes werden gehaald, zeer zeker niet door vogelliefhebbers.

Verder willen wij niet nalaten te vermelden, dat er 2 winterkoninkjes op bijzonder vreemde plaatsen hebben gebroed. De eerste bouwde het nestje onder de opstap tussen en op stangen van een landbouwtractor op een hoogte van ongeveer 60 cm., de tweede zocht het op een andere boerderij iets hogerop, nl. op een beschut plaatsje achter een ingebouwd achterlicht in het spat scherm van een trekker. Deze werden allebei regelmatig op het bedrijf gebruikt, nadien wel op dezelfde plaats geparkeerd, dan begonnen de ouders onmiddellijk met voeren. Uit allebei de broedsels zijn jongen uitgevlogen.

Hieronder volgt nog een beknopt overzicht. Op twee volgende bladzijden kan uitgebreid kennis worden genomen van het broedgeden.

	kool mees	pimpel mees	zwarte mees	boom kruiper	vliegenvanger		spreeuw	toren valk	steenring uil	ring mus
					bonte	grauw				
le en 2e broedsel :	93	39	1	5	5	1	4	7	1	20
uitgevlogen jongen :	794	389	9	29	29	4	14	28	4	87
gemiddelde per kast:	8	10	9	6	6	4	3½	4	4	4+
verloren eitjes :	130	7	8	1	-	-	14	-	-	10
dode jongen :	55	1	-	6	-	-	1	-	-	6

Verslag nestkastonderzoek broedseizoen 1984
Fr. van der Cruijssen, Wilhelminastraat 11 te Mill, tel. 08859-1949

Uitgevlogen uit 168 kleine kastjes: 1310 jongen en uit 8 speciale kasten: 32 jongen, 10 soorten, wekelijkse controle; 2e is 2e broedsel.

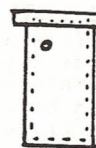
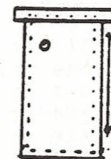
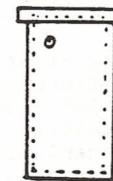
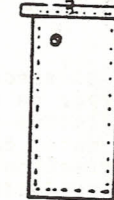
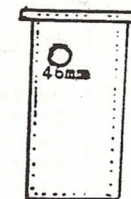
Uitgevlogen koolmezen			Uitgevlogen koolmezen			Uitgevlogen pimpelmezen			Uitgevlogen:		
kastnr.	type	aantal	kastnr.	type	aantal	kastnr.	type	aantal	nr.	type	aantal
DG	3	4	KL	15	4	CJ	4	11	RINGMUSSEN		
DH	3	6	CZ	7	8	DI	3	10-	EV	4	5
CX	7	9	DX	3	10	BR	4	10-	FTC	3	3
AQ	6	9	AP	5	8	AG	3	2	FIC	3	2
CQ	4	10-	DV	3	11-	CU	4	11	JK	3	4
CC	3	9	EC	3	9	FAC	4	12-	U	4	4
CB	4	7	DZ	3	10	AC	3	9	GS	3	6
CD	3	7	FH2e	4	8	DS	3	12	K 5	15	5
DL	3	8	FMC	4	9	CU	3	11	BV	3	5
BK2e	7	7	FMC2e	4	6	AC	3	10	DO	3	4
DQ	3	7	GA	3	9	BN	4	13-	FEC	3	5
FYC	3	8	FRC	3	6	FV	4	11-	FPC	3	5
CW	7	10	FRC2e	3	2	FS	4	14	FPC 2	3	5
FOC	4	2	DY	3	9	Q	3	3	FB	7	3
BO	4	8	FBC	4	8	FR	4	10-	FB 2	7	5
EP	4	8	FDC	4	10-	V	4	12	IY	3	5
AR	6	11	BZ	3	10	FX	4	6	IT	4	4
XXA	7	5	IQ	4	4	GO	3	14	IF	5	5
CT	5	7	IQ	4	1	GO2e	3	3	IK	4	4
CB	4	7	IX	3	10	FLC	4	12	IL	3	3
FQ	4	9	FJC	3	9	GP	3	5	GN	3	5
BT	4	8	FHC	3	9	K 9	15	8	20 broedsels/87 jongen		
BT2e	4	4	FQC	3	9	EE	4	13-	-----		
EW	4	9	FVC2e	3	7	EB	3	9	5 broedsels/29 jongen		
FB	7	8	GH2e	4	7	EG	4	9	-----		
AL	4	6	FP	5	10	FT	4	10	BOOMKRUIPERS		
BE	7	11	FL	5	8	EH	4	14	K6	15	6
FG	4	10	EU	4	11	ES	4	12	BK12	-	6
FJ	4	8	GJ	4	9	ES2e	4	6-	K2	15	7
GK1	5	9	FKC	3	10	FK	5	12-	BK7	-	6
JG1	5	10-	EZ	3	10	FSC	3	12	BK18	-	4
BF	7	10-	EP	6	9	FO	4	10	-----		
BK	4	7	FXC	3	9	EK	2	11	5 broedsels/29 jongen		
AT	6	11	FF	4	10	FNC	4	12	-----		
T	4	12	EQ	6	10-	EI	4	9	BONTE VLEGENVANGER		
EX	3	10	IB	4	5	ET	4	10-	GM	3	7
GD	4	10	IH	4	8	CF	2	9	GQ	3	5
AN	4	10	F2C	3	10-	II	4	12	EY	3	6
AN2e	4	5	N	3	6	S 1	4	10-	IV	3	6
GW	3	7	K 15	15	9	39 broedsels/389 jongen			5 broedsels/29 jongen		
GV	3	10	K 14	15	8	-----			-----		
GV2e	3	5	GC 1	5	9	-----			-----		
GR	3	8	GC 2	6	10-	-----			-----		
GR2e	3	5	TORENVALKEN (spec.)			-----			-----		
HI	4	8	FC 9 3 jongen			-----			-----		
GK	3	10	FC 4 5 jongen			-----			-----		
GU	4	5	FC 7 3 jongen			-----			-----		
GY	4	8	FC 6 4 jongen			-----			-----		
GL	3	6	FC 1 4 jongen			-----			-----		
K4	15	6	FC 2 4 jongen			-----			-----		
			FC 5 5 jongen			-----			-----		
			7 broedsels/28 jongen			-----			-----		
			-----			-----			-----		
			4 broedsels/14 jongen			-----			-----		
			-----			-----			-----		
			/ vergroot 8			-----			-----		

vervolg nestkastenonderzoek 1984

niet succesvolle eitjes

dode vogeltjes in kastjes:

KOOLMEES			KOOLMEES		
CX type 7	verlaten	4 x	CY	7 x (voedselgebrek?)	
BW " 3	"	10 x	BY	6 x (kevers in kast)	
BP " 4	" 2e br.	6 x	FOC	4 x (2 uitgevlogen)	
Q " 3	verjagen	9 x	AU	7 x (voedselgebrek?)	
GF " 4	uitgehaald	8 x	W	5 x (voedselgebrek?)	
GI " 4	verlaten 2e br.	6 x	AL	1 x (6 uitgevlogen)	
GL " 3	verlaten	6 x	BK	1 x (8 uitgevlogen)	
DW " 3	natte kast	12 x	GI 2e	2 x (6 eitjes niet uitgekomen)	
FH " 4	gr.b.specht 26/45	12 x	K 9	1 x (8 uitgevlogen)	
FW " 3	verlaten	6 x	K 1	3 x (4 uitgevlogen)	
FRC " 3	" 2e br.	5 x	IQ	4 x (1 uitgevlogen)	
EO " 6	door wezel	3 x	FJC	10 x (voedselgebrek?)	
EO " 6	" 2e br.	4 x	FJC	1 x (9 uitgevlogen, 2e broed)	
BD " 7	"	4 x	FL	3 x (verdwenen uit kast)	
AU " 6	"	7 x			
JA " 7	verlaten	8 x			
FVC " 3	"	8 x			
GH " 4	gr.b.specht 26/45	5 x			
FXC " 3	verlaten	7 x			
in 19 kastjes		130 x	In 14 kastjes 55 x dood.		
-----			PIMPELMEES		
PIMPELMEES			Q 1 x (3 uitgevlogen)		
Cl type 4	natte kast	7 x	In 1 kastje 1 x dood.		
in 1 kastje		7 x	-----		
RINGMUS			RINGMUS		
AL type 4	verlaten 2e br.	5 x	JK	1 x (4 uitgevlogen)	
FIC " 7	" 2e br.	5 x	IU	5 x (voedselgebrek?)	
in 2 kastjes		10 x	In 2 kastjes 6 x dood.		
-----			SPREEUW		
BONTE VLEGENVANGER			FN 1 x (3 uitgevlogen)		
AM type 6	achtergebleven	2 x	In 1 kastje 1 x dood.		
EN " 6	door gr.b.specht	6 x	-----		
XXC " 10	uitgehaald	6 x	BOOMKRUIPER		
in 3 kastjes		14 x	K 13 6 x (natte kast)		
-----			In 1 kastje 6 x dood.		
-----			Totaal in 19 kastjes 69 vogeltjes dood.		
-----			-----		
ZWARTE MEES			-----		
IO type 4	door koolmees overbezet	8 x	-----		
in 1 kastje		8 x	-----		
-----			-----		
GROTE BONTE SPECHT			-----		
GE type 4	verjagen 26/45	2 x	-----		
in 1 kastje		2 x	-----		
-----			-----		
In 39 kastjes minder dan 4 eitjes,			-----		
samen		59 x	-----		
-----			-----		
Totaal verloren gegane eitjes		238 x	-----		

type
2type
3type
4type
5type
6

2. mini-kast
bodem 7 x 7
hoogte 15 cm
vliegopening 28 mm

3. selectieve kast
bodem 10 x 10
hoogte 16 cm
vliegopening 30 cm

4. pimpelmeeskast
bodem 9 x 12
hoogte 22 cm
vliegopening 26 mm

5. koolmeeskast
bodem 12 x 15
hoogte 25 cm
vliegopening 32 mm

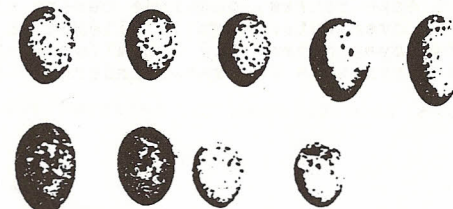
6. roodstaartkast
bodem 12 x 15
hoogte 25 cm
vliegopening 46 mm

7. boomkruiperskast
bodem 10 x 14
hoogte 22 cm
vliegopening een
spleet van 3 x 12 cm

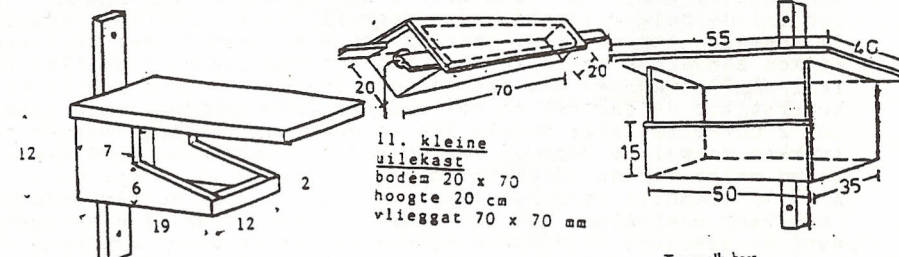
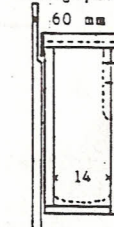
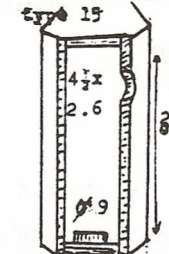
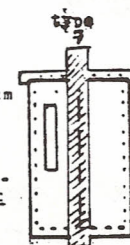
8. vliegenvangerkast
bodem 19 x 12
hoogte 12 cm
voorwand 2 cm hoog

BROEDRESULTAAT 1984

F.V/D CRUYSEN MILL



10. grote spechtekast
bodem 14 x 17
hoogte 50 cm
vliegopening
60 mm



11. kleine uilekast
bodem 20 x 70
hoogte 20 cm
vlieggaat 70 x 70 mm

Terenvalkast

12 **Trektellingen Maas Groeningen 1983-84**

Inleiding

Waar onze zomervogels in de winter blijven is lang een raadsel gebleven voor de mens. Linnaeus, de ons welbekende Zweedse geleerde, geloofde in de 18^e eeuw nog dat de Huiszwaluwen de winter onder water doorbrachten, in de modder, om in het voorjaar weer tevoorschijn te komen! En zo waren er nog meer verklaringen voor het "verdwijnen" van onze zomervogels in de winter, die ons nu absurd aandoen.

Tegenwoordig weten we echter dat onze zomervogels naar het zuiden trekken (en wintervogels uit het noorden aankomen), waarbij ze vaak honderden tot zelfs duizenden kilometers afleggen. We weten zelfs vrij nauwkeurig waar elke vogelsoort heentrekt, wat er meestal op neerkomt dat ze in Frankrijk, Spanje en Afrika belanden (naargelang de soort/vogel zuidelijker), de zg. westelijke route; of richting de Balkanlanden, Turkije, Israel, Egypte en Afrika vliegen, de zg. oostelijke route. De vogels nemen nu juist deze routes, omdat de meeste soorten er een hekel aan hebben om over water heen te vliegen en zo vermijden ze grote oversteken over water: bij Gibraltar in Zuid-Spanje en de Bosporus in Turkije is de "waterhindernis" op z'n smalst. Het is



d

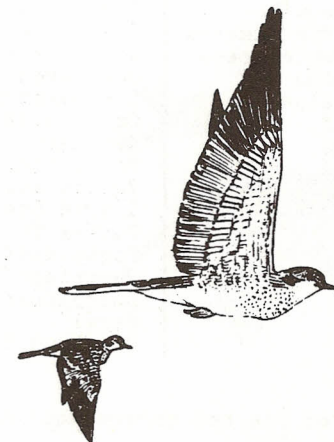
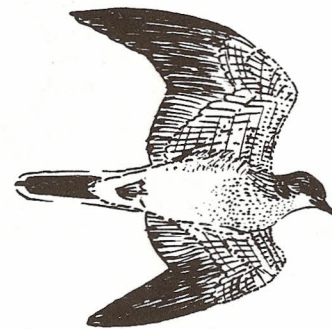
dan ook begrijpelijk dat daar de trek bijzonder geconcentreerd is.

Hoewel de trek in Nederland, zeker in het binnenland, minder massaal is, blijft het een zeer fraai verschijnsel. En dat was (en is) de belangrijkste reden voor mij om in 1982 meer aandacht te besteden aan de trek. Maar ik kan niet rustig naar trekvogels kijken zonder ze te tellen. Na het voorbereidende jaar 1982 ben ik in 1983 begonnen met trek tellen. Evenals in 1984 heb ik me beperkt tot de dagtrek en wel van een 1/2 uur voor zonsopgang tot 2 uur erna. Alle vogels die er maar van verdacht werden te trekken danwel te zwerven werden geteld. Daarnaast werd genoteerd welke van de 16 windrichtingen (figuur 1) ze opvlogen. Als tijdseenheid werd het kwartier gekozen. Van sommige soorten (ongeveer equivalent met zeldzame trekkers boven mijn telpunt) werd de preciese tijd opgeschreven waarop de soort trekkend werd waargenomen. Ik gebruikte een telformulier waarop al deze gegevens genoteerd konden worden (figuur 2), alsmede de algemene gegevens (datum, weer etc.).

TABEL 3 Algemene gegevens van de trektellingen, 1984.

datum	teltijd	zon op	wkr	wrichtg	bewolking (%)	neerslag etc.	temp.
9-8	545-815	615	1	N-NNO	80		10
14-8	550-820	622	1	NNO	99		10
15-8	555-825	623	0-1	N	60-30	mistig	10
16-8	555-825	625	0-1	NNO	70	mistig	8-15
21-8	605-835	635	2	NO	0	heilig	10
26-8	610-840	642	1-2	NNW-WNW	100	heilig	15
29-8	620-850	647	0-1	Z-ZW	75	heilig	10-17
31-8	620-850	649	2-3	WZW	99-80		13
2-9	625-855	655	+0	ZW-ZZW	50-1		8-10
16-9	645-915	716	1	NW-NO	100	+ zeer licht	15
23-9	700-930	728	1-2	ZZW	100-40		5
30-9	610-840	639	2	ZZW-ZW	100-40-70-20		15
3-10	615-845	645	1	Z	100-60	+ licht 1 ^e &5 ^e halfuur	12
15-10	635-905	705	1	ZW-W	95-100-75	heilig	18
16-10	635-905	706	0-1	Z-ZO	100		10
17-10	640-910	708	0-1	Z-ZO	30		10
18-10	640-910	709	3-4	Z-ZZW	100-70-50-70-100		15
19-10	640-910	710	3	Z	0-30		15
20-10	645-915	713	4-5	ZW	50-80-50-30		12
21-10	645-915	715	3	ZW	50-10		10
27-10	655-910	725	0	?	0	d.mist 3 ^e &4 ^e halfuur	12
4-11	710-940	740	1-3	Z	0		8

NB op 27-10 is het laatste kwartier per ongeluk niet geteld.



d

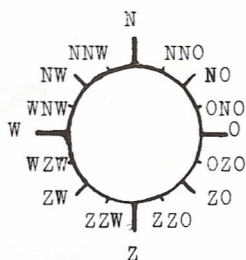
FIGUUR 2 Voorbeeld van een telformulier

tijd 15 min.	soort	W	WZW	ZW	ZZW	Z	ZZO	ZO	OZO	O	diversen
6.35											
-6.50	keuwich	1 ^a , 3 ^a , 1 ^a									1, NW
	keuwich					3 ^a					
	graspieper			2 ^a , 4 ^a , 1 ^a							
	rietgors			1 ^a , 1 ^a							
	vink			2, 5 ^a							
	keep			2 ^a							
-7.05	keuwich			1 ^a , 1 ^a , 1 ^a							
	vink			1 ^a , 5 ^a , 3 ^a , 1 ^a							
	keep			1 ^a , 1 ^a , 4 ^a , 4 ^a , 1 ^a							
	rietgors			1 ^a							
	graspieper	8 ^a		5 ^a , 2 ^a , 1 ^a , 1 ^a , 3 ^a							
	keuwich			4 ^a				4 ^a , 2 ^a , 1 ^a , 1 ^a			
7.37	gr. g. kwikstaart			1 ^a							
	kwikstaart					5 ^a	1 ^a				
			2								

TABEL 4 soorten wél waargenomen in 1983, maar niet in 1984 (kolom "wel '83") en andersom (kolom "wel '84")

wel '83 1	wel '84 2
Eidereend	Fuut
Bruine Kiekendief	Knobbelzwaan
Blauwe Kiekendief	Wintertaling
Witgatje	Wilde Eend*
Stormmeeuw*	Tafeleend
Kleine Mantelmeeuw	Zwarte Zeeëend
Grote Mantelmeeuw	Grote Zeeëend
Gierzwaluw	Smelleken
Oeverzwaluw	Scholekster
Tjiftjaf	Goudplevier
Barmsijs	Kemphaan
Kruisbek	Bosruiter
Zilvermeeuw*	Zwarte Ruiter
	Zwarte Stern
	Turkse Tortel
	Tortelduif
	Boompieper
	Duinpieper
	Merel
	Ortolaan ?

FIGUUR 1 windroos



* soorten die het andere jaar niet geteld zijn.

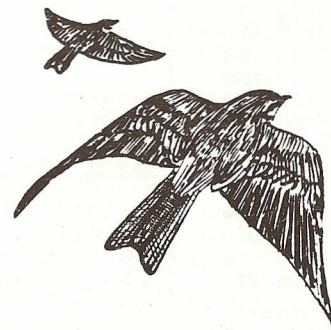
In 1983 werden op de trekteldagen 14-8, 8-9, 18-9, 6-11, 13-11 en in 1984 op 27-10 (laatste kwartier) niet de volledige twee en een half uur geteld.

Algemene beschouwing

Zowel tijdens de trektellingen van 1983 als van 1984 zijn veel vogels gezien (tabel 1 en 2). Uit beide jaren blijkt hoe interessant het is om langs een rivier trek te tellen, mede omdat je langs de rivieren veel meer kans hebt op trekkende watervogels, die je op andere trektelpunten niet snel ziet. Ik vindt het jammer dat vrijwel alle binnenlandse trektelpunten niet langs rivieren liggen. In tabel 4 staan de soorten bijelkaar die wél in 1983 maar niet in 1984 gezien werden (kolom 1), en de soorten die wél in 1984 maar niet in 1983 gezien werden (kolom 2). Eigenaardig is dat in 1983 wel, in 1984 geen kiekendieven waargenomen werden. Het Smelleken verscheen in 1984 ook weer met 3 ex.. Na een topjaar in 1982 met 6 ex. en absent in 1983 verheugend voor een Smelleken-liefhebber. Er zijn verder niet veel roofvogels gezien, omdat die pas 's middags met voldoende termiek flink beginnen te trekken. Opvallend is het plots verschijnen van 100 (!) Zwarte Zeeëenden en 3 Grote Zeeëenden op 16-10-'84, evenals vele andere soorten. De algemeen sterke trek op 16-10 valt te verklaren uit de sterk veranderde weersomstandigheden (kouder) tussen 15 en 16-10. Het bleek dat sommige soorten besloten gelijk op 16-10 te gaan trekken, terwijl anderen 16-10 voorbij lieten gaan en op 17-10 (aangezet door het weer op 16-10) begonnen te trekken. Het resultaat was dat sommige soorten juist op 16-10 hun max. trekniek bereikten, danwel (weer) verschenen; anderen soorten juist één dag later op 17-10 (tabel 5).

TABEL 5 Soorten die op 16-10 of op 17-10 een trekpiek hadden, danwel ineens (weer) verschenen.

16-10	17-10
Grauwe Gans	Blauwe Reiger
eenden	Sperwer
Watersnip	Holenduif
Kievit	Houtduif
Scholekster	Turkse Tortel
Goudplevier	IJsvogel
Havik	Boomleeuwerik
Veldleeuwerik	Gr.G.Kwikstaart
Boerenzwaluw	Witte Kwikstaart
Grote Lijster	Koolmees
	Vlaamse Gaai
	Zwarte Kraai
	Vink
	Keep
	Putter
	Kneu
	Geelgors



TABEL 1 Aantal trekkende vogels per soort per trektelling 1983

soort	8-9		18-9		27-9		2-10		6-10		15-10		23-10		6-11		totaal	
	14-8	11-9	25-9	29-9	4-10	9-10	18-10	5-11	13-11	14-8	11-9	25-9	29-9	4-10	9-10	18-10		5-11
Aalscholver			1		8	1		2										12
Bl.Reiger					2	1												3
Grauwe Gans														25				25
Pijlstaart										1					1			2
Slobeend			2															2
Kuifeend							2			1		3						6
Eidereend										1								1
Bruine Kier		1							1									2
Blauwe Kier															1			1
Havik					1													1
Sperwer			1												1			2
Buizerd													1					1
Torenvalk																		1
Kleine Plev																		1
Watersnip	2																	2
Wulp	1		1															3
Groenpootr.	3									1					1			6
Kievit	1																	1
Witgatje					83	71	45	111	48	50	42	136	35	15	29	95	125	885
Overloper							1	2										4
Stormmeeuw	16?																16
Kl.Mantelm.										1								1
Gr.Mantelm.																		1
Zilvermeeuw	1?																1
Holenduif										4	19	12	37	2	3		2	79
Houtduif										22	63	191	37	45	74		29	461
Gierzwaluw			1															1
Gr.B.Specht									1									1
Ijsvogel					1	1										1		3
Boomleeuwer						2									2	1		5
Veldleeuwer					1	15	12	1	21	4		313	2	44	4		417	
Overzwaluw	41		1															42
Boerenzwal.	56	304	319	51	2	1		2										735
Huiszwaluw			82															82
Graspieper			5	71	51	415	523	144	826	210	97	155	39	33	18	1		2588
Waterpieper															4	5		9
Gele Kwikst	15	46	28	25	7	5	2		5									133
Gr.G.Kwikst					1	2			1	2	6				1			13
Witte Kwik.		7	7	5	36	59	50	27	98	41	84	62	17	15	5			513
Heggenus			1		4	4	3											12
Kramsvogel									3		1			1		11		30
Koperwiek								11				27		74	6	12	1	131
Zanglijster				4		8	11	2	4	1	7	12	2					51
Gr.Lijster				5	4	2			3	1	18							33
Tjiftjaf																	1	1
Koolmees											5	2						7
Vl.Gaai				4	4	15			22	4					1			50
Kauw										2	17	2	34		8			63
Spreeuw	123	114	358	599	294	243	281	175	324	139	91	498	721	52	271	456		4739
Putter						2		4	23	10	36	4		7	1			87
Sijs					10	5	5		8	13		30		55				126
Kneu		5	8	1	19	24	8	13	131	123	49	43		13	15	3		460

vervolg LABEL 1

soort	8-9		18-9		27-9		2-10		6-10		15-10		23-10		6-11		totaal		
	14-8	11-9	25-9	29-9	4-10	9-10	18-10	5-11	13-11	14-8	11-9	25-9	29-9	4-10	9-10	18-10		5-11	13-11
Barmsijs																		1	
Kruisbek																	8	8	
Goudvink							1	1								3		5	
Vink							16	86	36	78	330	409	263	299	31	567	33	3	2151
Ringmus										1	6	6	14	5	2	92	42		12
Keep																			168
Groenling							5	7		1		6	6		5	4		1	35
Geelgors							1	1		1	1	1	1	1	4	3			15
Rietgors							1	12	11	3	45	11	3	18	1	13	2	1	120
	260	812	537		1074		1899	933		986	676	632							14552
	476	836	947		526	1078	1766	1093	20										

In 1984 werden veel soorten steltlopers gezien, meer dan in 1983. Dit valt grotendeels te verklaren uit het feit dat in 1984 veel trektellingen in augustus, een belangrijke steltloper-trekmaand, zijn gedaan.

Zowel in 1983 als in 1984 werden de trekkende? Kokmeeuwen niet geteld. Deze soort slaapt op gezamenlijke slaappleatsen en de vogels verspreiden zich elke morgen weer over de omgeving. Slaappleatsen vinden we ten noorden van het telpunt: Stuw Sambeek, Paesplas Gennep; en ten zuiden: Leukermeer Bergen. Elke morgen vlogen honderden Kokmeeuwen richting zuid. Hetzelfde geldt voor de Storm- en Zilvermeeuw.

Ook de kraaiachtigen verdienen een stukje tekst. Er bevinden zich (grote) slaappleatsen in het nabij gelegen Groeningse Bos en bij Boxmeer. Vooral de voorbij "trekkende" Zwarte Kraaien werden met argusogen gevolgd. Meestal bleken ze al snel neer te strijken. Met de Kauwen en vooral de Roeken zat het wat beter, want als je die Kauwtjes zo fier voorbij zag peddelen dan wist je vrij zeker: die zoeken het zuiden. Beide soorten lieten een geloofwaardig trekbeeld zien.

De Ijsvogel en de Grote Gele Kwikstaart trokken in 1983 al opvallend, maar na nog een zachte winter en een daaropvolgend goed broedseizoen 1984 (hier in de buurt Ijsvogel) trokken beide soorten ontzettend veel in 1984. Overigens kan men het heste het aantal Ijsvogels zien als "13 maal een trekkende Ijsvogel gezien", want in hoeverre het hier verschillende ex. betreft is onduidelijk. Er werden veel Ijsvogels in augustus gezien, wat kan wijzen op uitzwermen van jonge vogels. Op 4-11 werd nog een ex. gezien, echter niet trekkend.

Er werden in 1984 ook veel Watersnippen gezien, veel en veel meer dan in 1983. Het hoe en waarom is mij nochtans onduidelijk.

De waarnemingen van zowel Turkse Tortel als Tortelduif waren opvallend. De Turkse Tortel is niet gewoon te trekken. Een van de opmerkelijkste feiten uit de trektellingen langs de Maas is het grote aantal trekkende Graspiepers, zowel in 1983 als in 1984. Mogelijk kan dit verklaard worden door naar kaart A te kijken. Graspiepers mijden namelijk bosgebieden en laten zich zodoende stuwen door een trechter van bosgebieden ten noordoosten van het telpunt, wanneer ze in hun voorkeurstrekrichting zuidwest vliegen.

Ook werden veel Waterpiepers gezien, in 1983 9 en in 1984 21. In 1984 meer, omdat toen meer trektellingen eind oktober gehouden. De Waterpieper onderscheidt zich van de sterk gelijkende Graspieper door de "wriet"-roep (scherper dan Graspieper), één-lettergrepig, zonder snelle herhaling, die met regelmatige tussenpozen geuit wordt; en door de rechtlijnige (strakke) iets golvende vlucht.

1983 was een invasiejaar voor de Vlaamse Gaai en in mindere mate ook voor de Kruisbek. In het najaar van 1983 werden totaal

TABEL 2 Aantal trekkende vogels per soort per trektelling 1984

soort	9-8	14-8	15-8	16-8	21-8	26-8	29-8	31-8	2-9	16-9	23-9	30-9	3-10	15-10	16-10	17-10	18-10	19-10	20-10	21-10	27-10	4-11	11-totaal	
Fuut								2																2
Aalscholver																								2
Blaauwe Reiger										3						8	2				33			3
Knobbelzwaan												2								2			2	6
Grauwe Gans															144	15	17						2	178
Wintertaling														1	4				2					7
Wilde Eend		3	20												42									65
Pijlstaart															6		1			1				9
Slobeend															9									9
Tafeleend												11		2	14		8	1	9			12	1	30
Kuifeend															21	14		2	1	8			1	36
Zwarte Zeeëend															100									100
Grote Zeeëend															3									3
Havik															1		1	1	1					4
Sperwer																8		2	2	1			1	14
Buizerd																	2	1					1	4
Torenvalk												2											1	2
Smelleken																			3					3
Scholekster															4									4
Kleine Plevier																								2
Goudplevier												1			4									5
Kievit	8	17								92		80	79	14	681	18	23	36	69	107	72	170	146	
Kemphaan																								1
Watersnip	4		2	1	1		5	5	1	4		3	3		5	3							3	
Wulp					1			1																1
Zwarte Ruiter	1						1																	1
Groenpootruiter				2					1															1
Bosruiter	1																							1
Oeverloper		1			2		1			1				1					1		1	1		4
Zwarte Stern					1																			1
Holenduif	5	9	6	1	11	5	13	11	7	23	3	1	5	5	12	26	10	3	5	7	16	10	114	
Houtduif	6	13	9	20	7	15	7	7	16	9	13	6	2	93	76	2393	13	26	10	128	115	2492	54	
Turkse Tortel																4								4
Tortelduif	4	6	3	14		1	7		1	3														1
IJsvogel			1		1	2	1		3			1							2				1	1
Grote Bonte Specht				1				1																1
Boomleeuwerik																8					11	8	1	20
Veldleeuwerik																					36	74	43	94
Boerenzwaluw	3	24	8	11	22	61	83	84	7	67	369	5	10	6	595	100	3	43	4				778	
Huiszwaluw					2	7	2	1	2	23	54				1				3					91
Duinpieper			1																					1
Boompieper	1	4	1	4	13	12	1	1	11	4		2	5										5	
Graspieper					1	1				9	186	726	977	284	255	196	28	20	6	36	131	20	2876	
Waterpieper																			2	4	6	9	21	
Gele Kwikstaart	11	15	6	8	76	38	18	7	38	28	7	4											256	
Grote Gele Kwikstaart			1							2	4	4	3	1	3	6		1	1	2	2	1	31	
Witte Kwikstaart	1	6	1			1	6		1	2	20	100	186	78	20	103	18	15	7	28	44		637	
Heggenus		2	1		3				1		3	1											12	
Merel											2		1										3	
Kramsvogel		1			1		2				2		2		107	46	168	53	46	32	20	304	786	
Zanglijster			1						1					21	54	15	56	7	26	4	2	2	189	
Koperwiek											4	8	11	48	233	266	256	44	157	118	50	282	1477	
Grote Liister	1													1	14	11	1	5	1	2		1	37	
Koolmees																4				2			6	
Vlaamse Gaai																1							1	
Kauw							3	1						14	4	1	52	116	225	30	25	21	492	
Roek		2						1						6	6	8	32	8	41	50	13	250	418	
Zwarte Kraai	2	2	3				2									3			6	2			20	

soort	9-8	14-8	15-8	16-8	21-8	26-8	29-8	31-8	2-9	16-9	23-9	30-9	3-10	15-10	16-10	17-10	18-10	19-10	20-10	21-10	27-10	4-11	totaal
Spreeuw	721	2134	2947	3350	2315	150	3434	3304	3307	427	2524	188	733	64	222	202	1340	1167	752	594	17	411	30007
Ringmus										25	5	1	1	5	1	1		28	8	12	4		184
Vink	1									1	163	682	927	286	121	618	22	57	3	130	183	29	3127
Keep												19	6	63	38	101	14	55		143	129	37	1100
Groenling			2	1	6	3	3	1	13	3	8	7	11	14	7	4		2	3	4	6	5	1100
Putter																2		1		37			1100
Sijs											5		38	3		8	1		3	9	99	13	1100
Kneuw	2	4	5		1					21	39	31	33	33	76	269	65	41		96	35	7	1100
Goudvink															1		2						1100
Geelgors										1				1		3	3		1	2	1	1	1100
Ortolaan		2?																					1100
Rietgors											4	10	25	33	35	41	6	7	1	3	15	6	1100
69+1? soorten	772	2246	3019	3413	2464	296	3592	3428	3410	701	3404	1903	3123	1079	2919	4507	1844	1751	1396	1672	1081	4133	52134

50 ex. waargenomen. Verder zaten overal Vlaamse Gaaien. In 1984 werd 1 ex. gezien, op gang gezet door het weer op 16-10! In vergelijking tot 1983, maar ook in het algemeen, werden er in het najaar van 1984 uitzonderlijk zelfs verdacht veel trekkende Spreeuwen gezien. Er bevinden zich slaappleatsen in de Vilt en bij Boxmeer. Grote aantallen Spreeuwen werden vliegend richting zuidoost waargenomen, waardoor ze rechtstreeks uit de richting komen waar die slaappleatsen liggen. Mogelijk betreft het hier foerageertrek. Niettemin lieten de Spreeuwen het afweten op dagen met 100% bewolking, en reageerden verder ook sterk op het weer. De Spreeuw bepaalt zijn trekrichting aan de hand van de zon, dat de Spreeuw met 100% bewolking nauwelijks trekt is dan duidelijk. Conclusie is dan dat de vele Spreeuwen wel degelijk trekvogels zijn geweest! De trek verliep meestal in twee golven van tussen de 800 en 2000 ex., over een smal front van zo'n 2 km.. De slaappleatsen bij Boxmeer kunnen ook voor-verzamelplaatsen zijn voor de trek. Het verschil tussen een trekkende Vink en een trekkende Keep is moeilijk. De roep "tjup" wordt door beide soorten gebezigd. Alleen wanneer een Vink/Keep zich nader identificeerd door "pink"(=Vink) of "keeph"(=Keep) te roepen; danwel zich goed laat bekijken (Vink heeft grote vleugelvlekken) was onderscheid mogelijk. Voor insiders: Kepen vliegen rechtlijniiger dan Vinken. Het komt erop neer dat tussen Vinken-groepjes soms een Keep over het hoofd gezien kan zijn, en andersom. Bij de Ortolaan staat een vraagteken, omdat ondergetekende denkt dat het Ortolanen geweest zijn, maar het niet zeker weet.

Weer

Zie voor het weer per trektelling over 1984 tabel 3. Over het algemeen werd er geteld met goed telweer/trekweer. Wat betreft de invloed van het weer op de telresultaten wil ik alleen 1984 bekijken, dat is ook het meest interessante jaar van de twee.

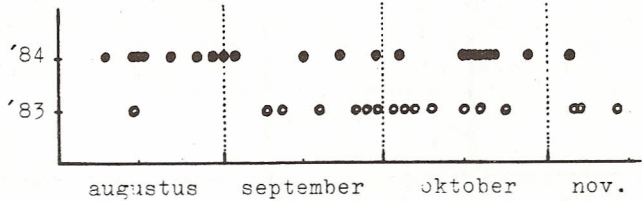
Trekspreiding

Voor elke trekvogelsoort is er een bepaalde periode in het najaar waarin ze wegtrekken. De Gele Kwikstaart is bijv. veel eerder uit ons landje verdwenen dan de Boomleeuwerik. Omdat de dagen waarop geteld werden, 1983 en 1984 gecombineerd, vrij verspreid over het



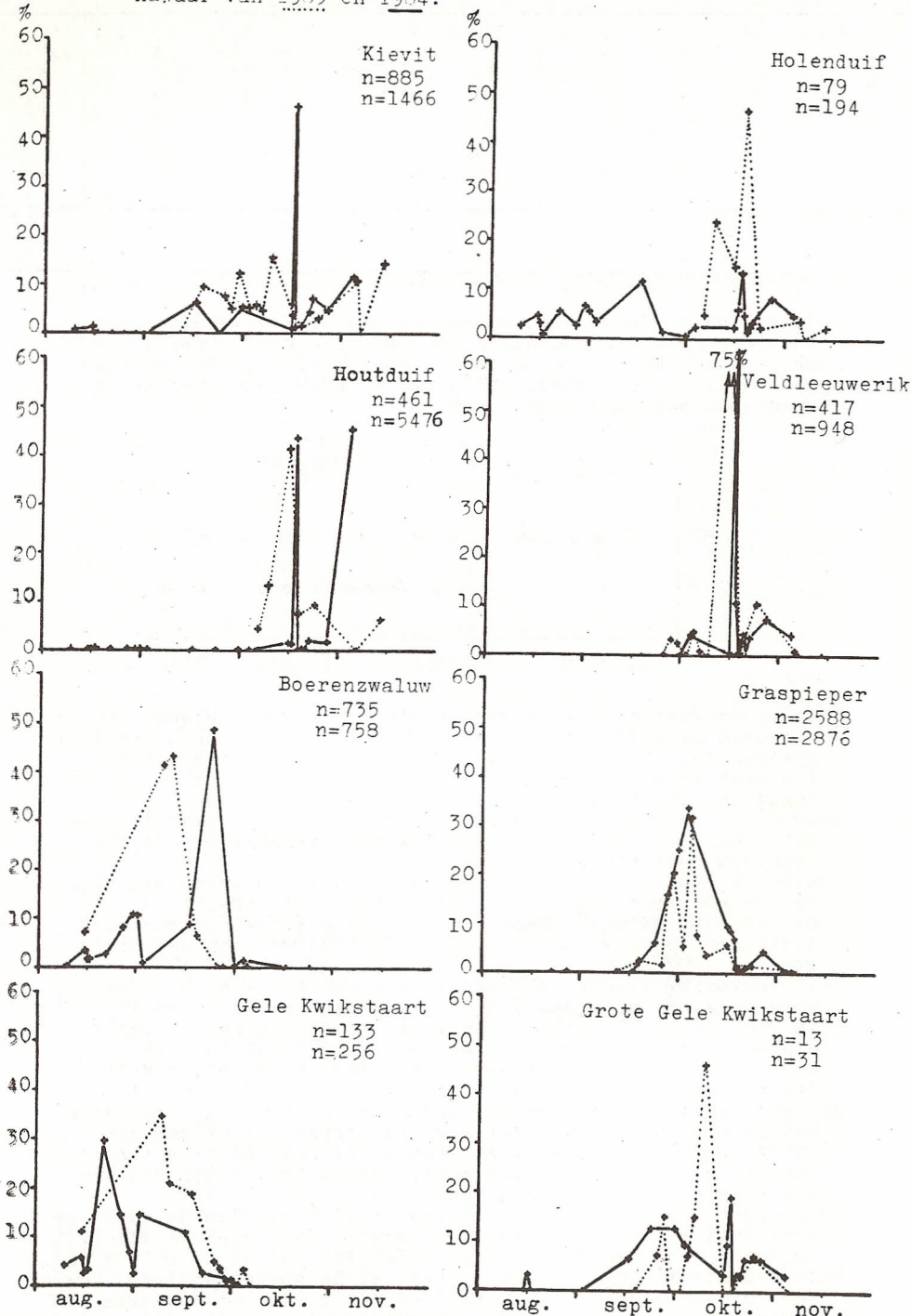
najaar liggen (figuur 3), kunnen we ons een vrij goed beeld vormen van de periodes waarin een bepaalde soort (veel) wegtrekt (figuur 4). Van soorten die niet veel trekkend waargenomen zijn (in 1983 en/of 1984) kan ik niet zo'n goed beeld vormen, zie daarvoor tabel 1 en 2.

FIGUUR 3 verdeling van de trektellingen over het najaar in 1983 en 1984.



- Kievit:** de Kievit is een vrij constante trekker. Hoewel de gegevens uit 1983 en 1984 elkaar niet ondersteunen, kunnen we stellen dat oktober en met name mid-okt. een belangrijke trekpiek omvat. Na gelang het weer (bij sterke temp. daling) kunnen we in november nog een trekpiek verwachten.
- Holenduif:** de Holenduif heeft een duidelijke trekpiek in mid-okt.. Ook voor oktober is de trek niet gering, wat de gegevens uit 1984 suggereren.
- Houtduif:** pas in oktober begint de Houtduif in grote aantallen te trekken, met een duidelijke trekpiek in mid-okt. en nov.. De Houtduif kenmerkt zich door explosieve trek op gunstige trekdagen. Groepen van honderden Houtduiven zijn dan niet ongewoon.
- Veldleeuwerik:** ook de Veldleeuwerik kenmerkt zich door massale trek op gunstige trekdagen. In 1982 was dat op 17 en 18-10, in 1983 op 15-10, in 1984 op 16-10. De soort begint vanaf eind-september te trekken, waarna de trekpiek in mid-okt. wordt bereikt. Zelfs in hartje winter kunnen we nog Veldleeuweriken in Nederland aantreffen.
- Boerenzwaluw:** de Boerenzwaluw begint in augustus al te trekken. Het is niet altijd duidelijk of ze trekken of alleen maar rondvliegen. Begin-sept. en eind-sept. (zeg maar in september) bereikt de zwaluw zijn trekpiek, waarna in oktober slechts nog enkele achterblijvers resten.
- Graspieper:** de Graspieper laat een zeer fraai plaatje zien. De trek komt mid-sept. op gang en bereikt zijn piek geleidelijk in begin-okt., waarna de trek stagneert tot bijna nul in nov.
- Gele Kwikstaart:** de Gele Kwikstaart trekt al in augustus, trekt begin aug. of begin-sept. het meeste, en in begin-okt. vliegen de laatste vogels van de zomer voorbij.

2 FIGUUR 4 Procentueel aantal trek per trektelling per soort over het najaar van 1983 en 1984.



Grote Gele Kwikstaart: deze soort begint flink te trekken vanaf mid.-sept., waarna hij z'n trekpiek bereikt in begin- tot mid-okt.. In het winterhalfjaar resten ons soms nog enkele Grote Gele Kwikken.

Witte Kwikstaart: de Witte Kwik trekt al vroeg weg, maar bereikt zijn trekpiek pas in begin-okt. met enkele kleinere pieken in de rest van oktober.

Heggemus: de Heggemus is een vroege trekker, in eind-sept. valt de belangrijkste trekpiek, kort erna is hij als trekvogel verdwenen.

Zanglijster: de Zanglijster begint vanaf eind-sept. te trekken, waarna in begin- en mid-okt. het meeste wordt getrokken.

Grote Lijster: de Grote Lijster trekt geregeld vanaf eind-sept. de trekpiek wordt bereikt in mid-okt.. De trek neemt dan snel af, maar blijft tot in november doorgaan. Ook hierna tot dien in de winter worden Grote Lijsters waargenomen.

Roek: de Roek begint in oktober te trekken, waarin een kleine trekpiek valt. De max. trek is echter begin novemberte verwachten.

Spreeuw: de Spreeuw trekt vrij constant, met mogelijk een trekpiek rond mid-okt.

Vink: de Vink trekt voornamelijk vanaf mid-sept., waarna er trekpieken worden bereikt in oktober, vooral begin-okt..

Keep: de Keep vangt de trek aan in mid-sept., waarna er trekpieken worden bereikt in oktober, vooral begin-okt..

Groenling: de Groenling trekt vrij constant vanaf mid-aug. tot in nov.. Trekpieken zijn te vinden in de periode eind-sept. t/m eind-okt..

Putter: de Putter vangt de trek aan in eind-sept.. Trekpieken zijn te verwachten in oktober, waarna de trek sterk afneemt.

Sijs: de Sijs trekt vanaf eind-sept. en bereikt trekpieken in oktober, met de nadruk op eind-okt., waarna de trek nog sterk doorgaat.

Kneu: de Kneu begint vanaf eind-sept. wat frequenter te trekken waarna er trekpieken te verwachten zijn in de hele maand oktober, waarschijnlijk vooral mid-okt..

Geelgors: deze soort begint vanaf eind-sept. te trekken, waarna de max. trek wordt bereikt tussen mid- en eind-okt.; detrek houdt in november nog sterk aan.

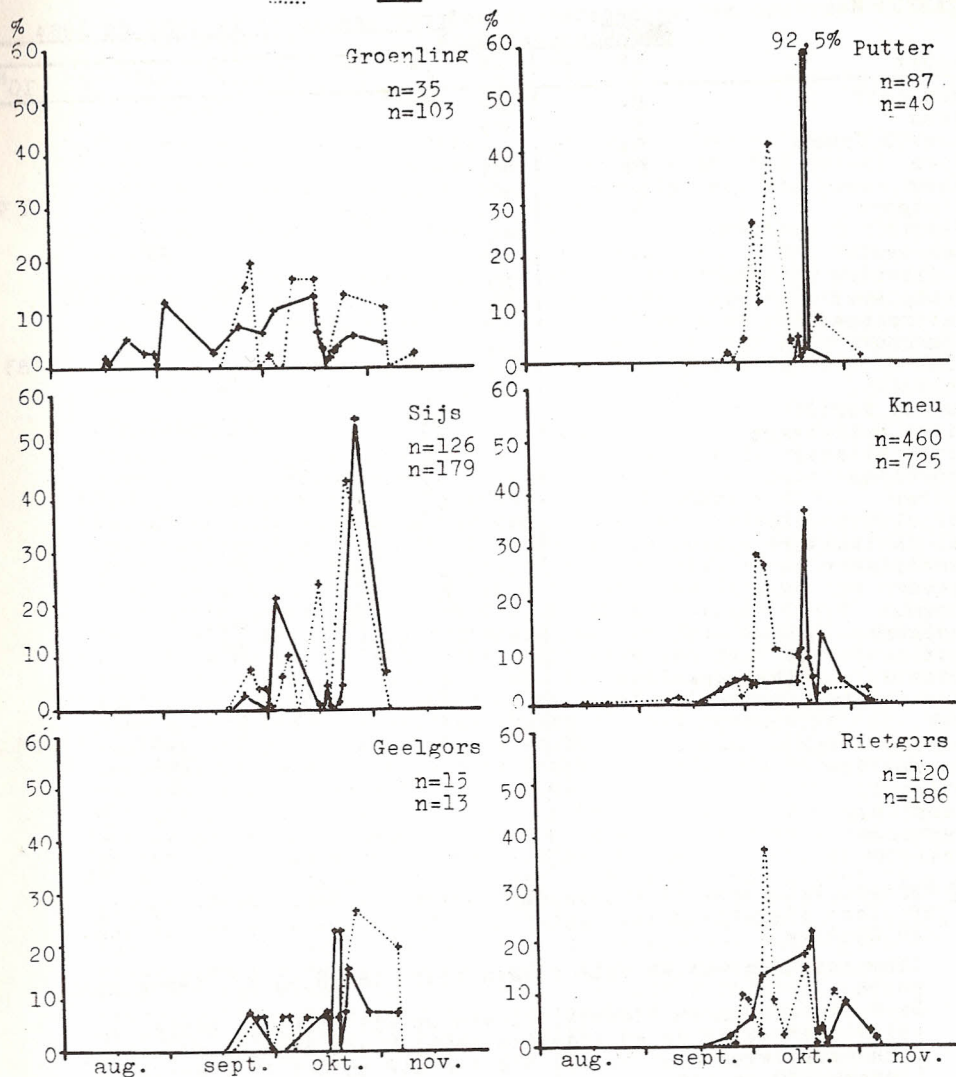
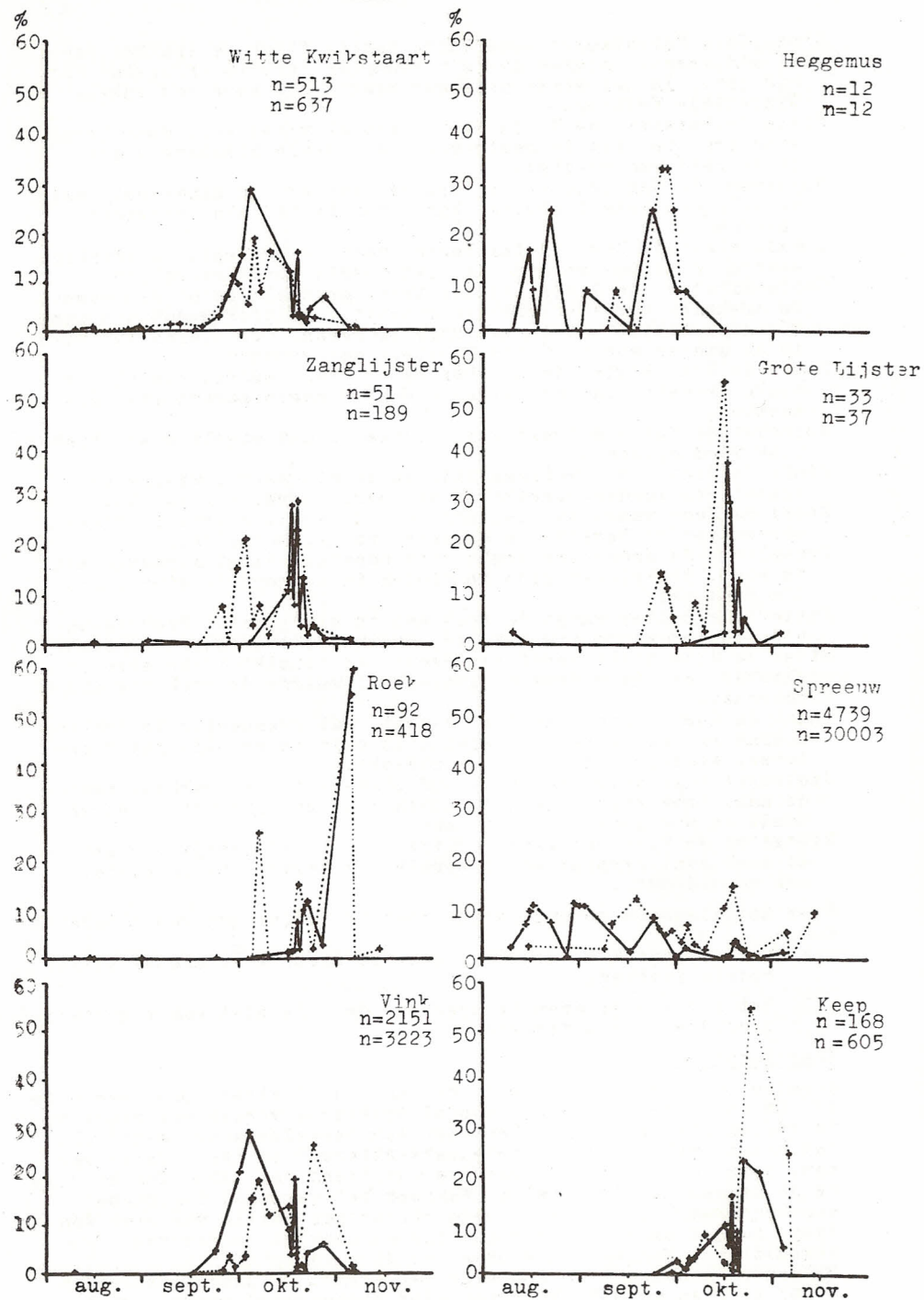
Rietgors: de Rietgors vangt de trek aan in eind-sept., waarna al snel een trekpiek wordt bereikt in begin-okt. en waars. ook in mid-okt..

Over het algemeen genomen wordt meer trek door een soort bereikt door:

1. Meer frequent te trekken, dwz. je ziet vaker achter elkaar vogels trekken.
2. Met grotere groepen te trekken, dwz. je ziet vaker grote(re) groepjes vogels trekken.

Kwartierstrek

Sommige soorten trekken later dan anderen trekken. Door van alle 1^e, 2^e etc. kwartieren het aantal trekkende vogels per soort op te tellen zie je in welk kwartier een bepaalde soort gemiddeld het meest trekt. Deze "voorkeurskwartieren" of "kwartieren met max. trek" waren in 1984 vaak verschillend van 1983. Daarom zijn beide aangegeven in tabel 6. Wanneer het verschil tussen het voorkeurskwartier en het tweede vkkwartier gering was over één jaar, is het tweede vkkwartier tussen haakjes aangegeven (twee vkkwartieren aangegeven wanneer er geen verschil is). De eenden trokken over het algemeen vroeg. De Zwarte Zeeëenden (100) trokken op -15 (kwartier vóór zonsopgang) voorbij rich-



TABEL 6 Kwartier met de meeste (ochtend)trek per soort in 1983 en 1984

soort	zonopkomst									
	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e	9 ^e	10 ^e
Houtduif	84		(84)	83						
Kauw	84		83							
Zwarte Kraai	84	83								
Keep	84		83							
Kneu	84		83							(83)
Rietgors	84			84	83	84				
Kievit			84					83		
IJsvogel			84							
Huiszwaluw			84					83		
Graspieper		(84)	84	83						
Waterpieper			84							
Hezgemus			84							83
Vink			84					83		
Holenduif				8384						
Turkse Tortel				84						
Witte Kwikstaart		83		84						
Grote Lijster				84		83				
Groenling				84		84			84	
Putter				84					83	
Tortelduif					84					
Gele Kwikstaart					84	83	(84)			
Zanglijster				83	84					
Spreeuw				83	84					
Ringmus					84		(84)			
Geelgors					8384		84			
Boomleeuwerik						84				
Grote Gele Kwikstaart				83		84				
Boerenzwaluw				83		(84)	84			
Roek						84	(84)		83	
Veldleeuwerik							8384			
Vlaamse Gaai							83			
Watersnip									84	
Boompieper									84	
Kramsvogel					83				84	
Koperwiek							83		84	

NB Wanneer het verschil tussen de "kwartierpiek" en de op één na grootste piek klein is, staat deze ook aangegeven maar dan tussen haakjes.

ting zuid, op -14 en +118 vlogen resp. 18 en 30 ex. terug naar noord.

De Grote Zeeëenden (200&1q) vlogen op +16 richting noord, op +31 vlogen ze terug en draaiden recht boven mijn hoofd (!) toch weer terug naar noord. Soorten die in het 1^e kwartier (tussen -30 en -15 minuten) max. trekken zijn uitgesproken vroege trekkers; soorten die in het 9^e kwartier (tussen +90 en +105 min.) max. trekken zijn uitgesproken late trekkers. Veelal hebben soorten op het einde van de dag tijdens de zg. avondtrek ook een periode met veel trek; over het algemeen is de avondtrek veel minder dan de ochtendtrek.

Vlieghoogte

De vlieghoogte verschilt van soort tot soort, en van dag tot dag. Zo vliegt de IJsvogel vlak over het water en vliegt de Roek vaak op honderden meters hoogte over.

Er kunnen een viertal factoren genoemd worden die de vlieghoogte van vrijwel elke soort beïnvloeden:

1. Windrichting.

2. Windkracht.

3. Neerslag.

4. Bewolking.

Hoe meer een vogel wind tegen heeft, en hoe harder die wind waait, hoe meer zal de vogel laag gaan vliegen. Bij teveel neerslag blijven de vogels aan de grond. De factoren neerslag en bewolking lijken van minder betekenis.

De Spreeuw is een duidelijk voorbeeld. Bij windkracht 0 vliegen de Spreeuwengroepen op een hoogte van +30 m.. Bij een windkr. van 1t/m 3 worden de groepen steeds compacter en vliegen minder hoog: +10 m.. Bij een windkr. groter of gelijk aan 4 zijn de groepen zeer compact en vliegen op een hoogte lager dan 3 m.. Daardoor maken ze zoveel mogelijk gebruik van windvangers zoals Maasheggen, waar ze dan op het laatste moment overheen wippen.

Trekrichting

Elke soort heeft een voorkeurstrekrichting, in de richting waar zijn winterkwartier ligt (tabel 7). Voor de meeste soorten is de vktrekrichting zuidwest, naar Frankrijk e.v.. Vooral de watervogels hebben een andere vktrekrichting. De Fuut, Aalscholver, Kievit, IJsvogel en de eenden houden veelal de Maas aan (plaatsgerichte oriëntatie, itt. windstreek oriëntatie a.h.v. zon of sterren), die bij het telpunt van zuid naar noord loopt. Zie kaart A en B. Je zou zeggen dat de andere steltlopers, ook watervogels, ook de Maas zouden aanhouden. We zien echter een ietwat oostelijk van zuid gerichte trek bij enkele soorten. Dit valt te verklaren uit het feit dat de Maas hier in de omgeving niet pal zuid-noord loopt, maar meer zuidoost-noordwest (kaart B). Wat gebeurt is dat veel watervogels (Aalscholver, steltlopers, ganzen) richting zuidoost vliëgend over de Maas ineens geconfronteerd worden met een "knik" naar het zuiden vlak boven het telpunt. Ze vliegen dan vaak zuidoost door, om (eventueel) in de buurt van Bergen weer bij te sturen naar zuid. Wat ook veel gebeurt is dat watervogels bij de Stuw zuidoost doorvliegen, zonder de bocht richting Afferden-Bergen te nemen, over de twee bosjes bij Vortum-Mullem en Groeningen. Ondertussen raken ze vrij ver van het water; het blijkt dan dat veelal wordt bijgestuurd naar oostzuidoost om de Maas weer op te zoeken! Aalscholvers vliegen echter vaak door over de bosjes en komen zo vanzelf weer bij het water. Het komt erop neer dat watervogels die trekrichtingen tussen zuid en oostzuidoost, en tussen noord en noordwest aanhouden de Maas gebruiken als oriëntatie. Watervogels die andere trekrichtingen aanhouden hebben geen band met de Maas.

De Grauwe Gans trok veel in noordelijke richtingen, tussen noordwest en noordoost. In die richtingen liggen de Waaluitwaarden en de Duffelt, bekende ganzenpleisterplaatsen. De Tortelduif houdt de oostzuidoost richting als vkrichting aan. Mogelijk dat de graanackers in het nabij gelegen Duitsland een aantrekkingskracht uitoefenen.

De Veldleeuwerik had als vkrichting noordwest. Dat komt door de zeer sterke Veldleeuwerik-trek (ruim 60% v.h. totaal) op 16-10 vrn. richting noordwest, die zorgde voor bijna 60% trek v.h. totaal in die richting.

De zwaluwen houden veel de loop van de Maas aan, niet verwonderlijk want daar is ondertussen voedsel in overvloed te vinden.

Eigenaardig dat de Kauw (en de Zwarte Kraai) zuid als vktrekrichting heeft. Op 4-11 werd meer trek in zuidwest-richting

TABEL 7 Procentueel aandeel trek per trekrichting per soort 1984, trekrichtingen tussen W (via N) en O staan opgeteld onder de kolom "rest".

soort	W	WZW	ZW	ZZW	Z	ZZO	ZO	OZO	O	rest
Fuut										100 (N)
Blaauwe Reiger	769									9231 (NW)
Aalscholver					100					
Grauwe Gans	112				843					9045
Knobbe! zwaan					3333					6667 (N)
Kuifeend					4680					5319 (N)
Tafeleend					3965					6035
Slobeend										100 (N)
Wintertaling					1429					8571
Wilde Eend					461					9538
Pijlstaart										100
Zwarte Zeeëend					100					
Grote Zeeëend										100 (N)
Sperwer	2143	2857	2143		714				714	1428
Havik	40		40				20			
Buizerd	50		25				25			
Torenvalk			3333		3333					3333
Smelleken	3333		6667							
Kievit	573	0068	307		3015	136			068	5894
Watersnip	10				10	10	125		25	325
Oeverloper					8889					1211 (N)
Goudplevier					8333					1667 (N)
Kleine Plevier				50			50			
Kemphaan							3333	6667		
Scholekster					100					
Zwarte Ruiter								100		
Bosruiter								100		
Groenpootruiter			20		60			20		
Wulp					50	50				
Zwarte Stern										100 (N)
Holenduif	1134	155	2990	979	567		825	2680		567
Houtduif	084	210	8497	783	245		047	005	068	06
Turkse Tortel	2308		7692							
Tortelduif	256	256	1026	769	256	513	256	3590	2308	769
IJsvogel					6923					3077 (N)
Grote B. Specht		50								50
Boomleeuwerik	3214	357	6429							
Veldleeuwerik	1224	348	2257	021	116		032	105	5896	
Boerenzwaluw	198		330	013	4802	396	277	317	1478	2191
Huiszwaluw			330		2747	1010	440	769	4526	
Boompieper	1017	339	3559	339	2372		169	339	169	837
Duinpieper			100							
Graspieper	497	233	8846	083	129		010	003	059	139
Waterpieper			5714	1429	2381					476 (NO)
Gele Kwikstaart	156	117	6641	547	1641	039	234		234	39
G.G. Kwikstaart	2581	968	3871	1290	968					323 (NW)
Witte Kwikst.	644	565	6075	848	1507		031		078	251
Hezgemus			8333		1667					
Merel		6667								3333 (NNW)
Kransvogel	1896	127	4695	445	636		051	178	2823	
Zanlijster	2910	265	3439	1111	1270	053	053	106	635	
Koperwiek	2803	575	4035	251	934		014	413	975	
Grote Lijster	3243	270	3784		541		811	270	1081	
Koolmees	3333		6667							
Vlaamse Gaai			100							
Kauw		041	183	142	9533					102 (N)
Roek			5383		4522					096 (N)
Zwarte Kraai		5	5	10	80					

vervolg TABEL 7

soort	W	WZW	ZW	ZZW	Z	ZZO	ZO	OZO	O	rest
Spreeuw	061	113	830	060	303	2118	6320	004	013	1773
Ringmus	120	476	25	120	3810		120			2857
Vink	937	742	8181	022	025		003			028 061
Keep	1190	512	80	264						033
Groenling	971	194	4563	777	1068		583			1068 776
Putter			95	5						
Sijs	503		8715	279	279		056	112		056 (N)
Kneu	428	1697	5945	855	221			014	055	786
Goudvink					3333					6667
Geelgors		2308	4615							3077
Ortolaan			50?		50?					
Rietgors	1828	700	7151			108		108		108

NB Achter "rest" is tussen haakjes een trekrichting aangegeven, wanneer dat de enige trekrichting onder "rest" was.

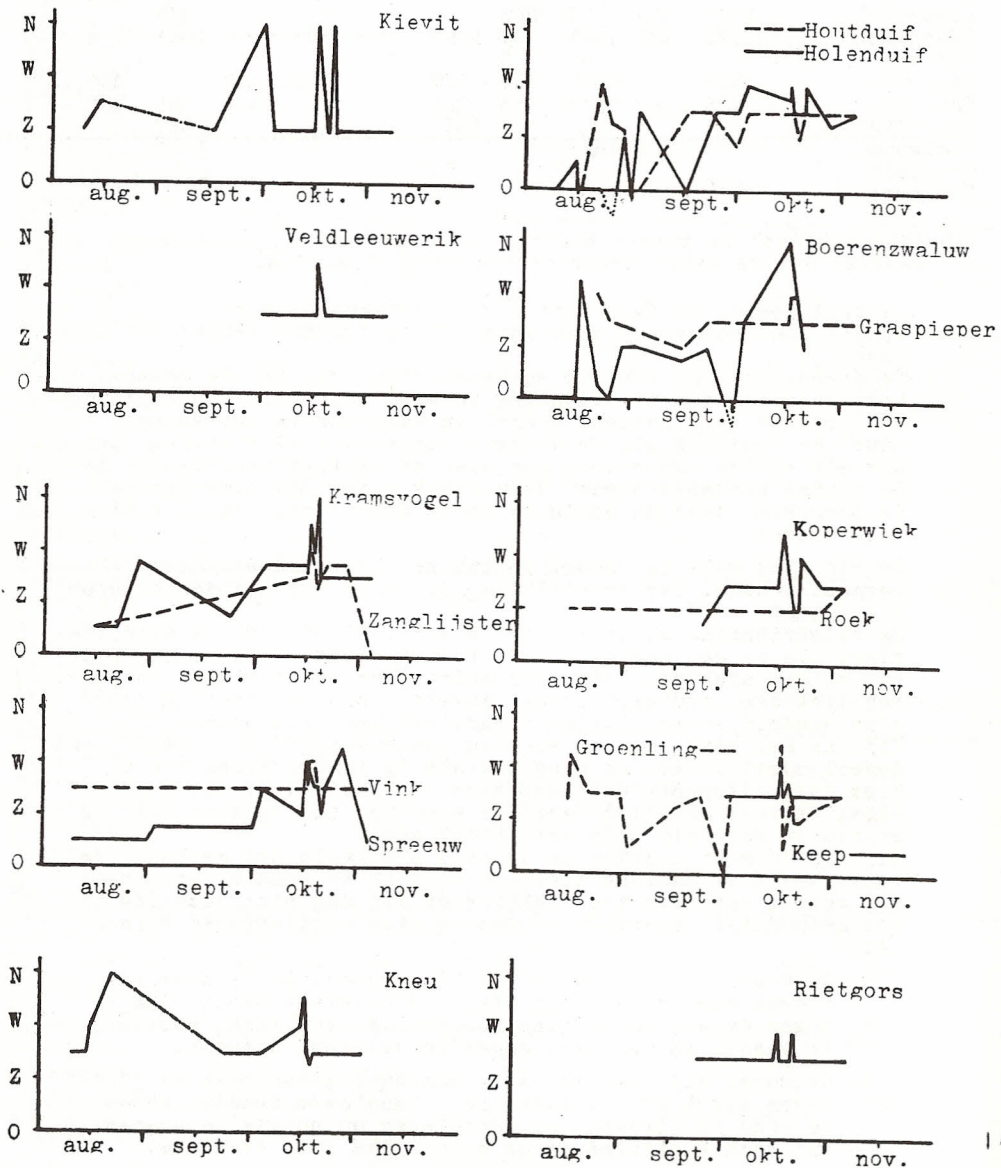
geconstateerd. De Kauw vliegt vaak met Roeken mee. De Spreeuw trok vrn. in zuidoost-richting, zie eerder dit artikel. De Groenling trok vrn. in zuidwest-richting. Het is echter verwonderlijk dat de Groenling in veel verschillende richtingen trekkend werd gezien, vooral in augustus en september. Zowel de Goudvink als de Geelgors trokken veel richting oost. Net als bij de Tortelduif kan hier de aantrekkingskracht van de Duitse voedselgebieden de oorzaak zijn. Zie hiervoor ook de opmerking over de Geelgors in de Mouriik nr.3, jg.10, p.65 Dick Visser.

De richting waar een soort op een teldag het meest heentrekt verschilt nogal per trektelling. Zie voor voorbeelden diagram 1. De vliegrichting wordt nl. bepaald/beïnvloed door de windrichting. Als we een snelstromende rivier recht overzwemmen drijven we een stuk af. Hetzelfde geldt voor de vogels en de wind. Een trekvogel probeert zoveel mogelijk zijn vkrichting naar zijn eindbestemming (=winterkwartier) aan te houden. Tijdens het vliegen zien we twee tendenzen, óf de vogel vliegt zoveel mogelijk met de wind mee als de windrichting min of meer tegenovergesteld is aan zijn vkrichting, óf de vogel vliegt zoveel mogelijk tegen de wind in, als de wind hard is en min of meer uit zijn vkrichting waait. Bij min of meer zijwind is er iets speciaals aan de hand: de vogel heeft de neiging tegen de wind in te gaan vliegen met het gevolg dat zijn trekrichting op die dag niet dezelfde is als gewoonlijk. Daarvoor zouden er twee verklaringen kunnen zijn:

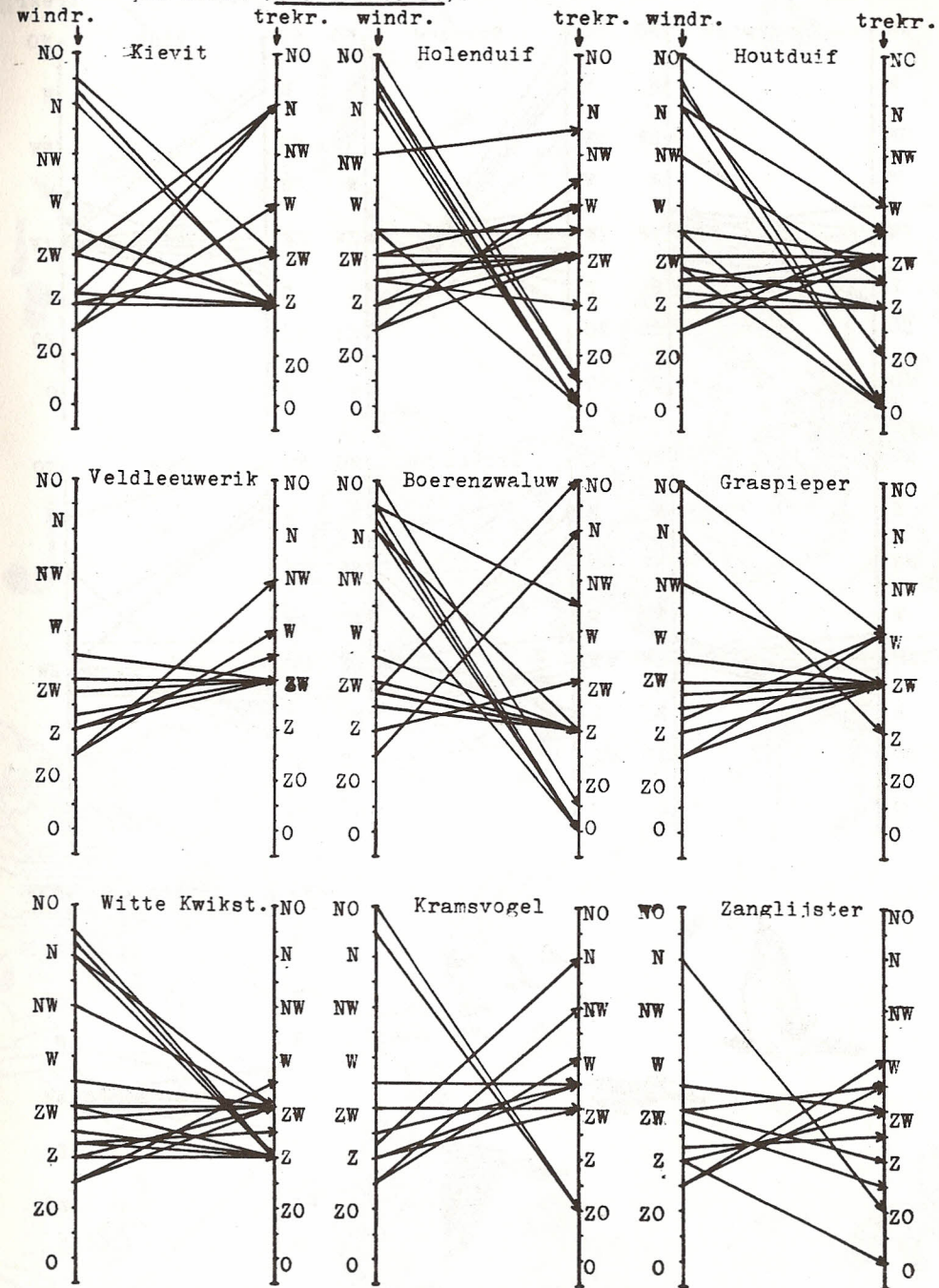
1. De vogel is bang om met de wind teveel af te zwaaien, vooral wanneer de wind sterk is (zwenvoorbeeld: "half" tegen de stroom in gaan zwemmen om toch recht vooruit te gaan), en de vogel ongewild verkeerd uitkomt.
2. De vogel zijn stabiliteit, manoeuvreerbaarheid en "lift" nemen sterk af. De vogel moet tenminste ietsjes tegen de wind in vliegen, of meevliegen om hoogte te houden. Bij zachte zijwind is er nauwelijks enig probleem.

Het verband tussen windrichting en trekrichting heb ik aangegeven in figuur 5. De invloed van de windrichting op de trekrichting neemt toe naarmate de windkracht toeneemt. Meestal was de windkracht klein, zodat onderlinge samenhang

DIAGRAM 1 Belangrijkste trekrichting per trektelling per soort 1984.



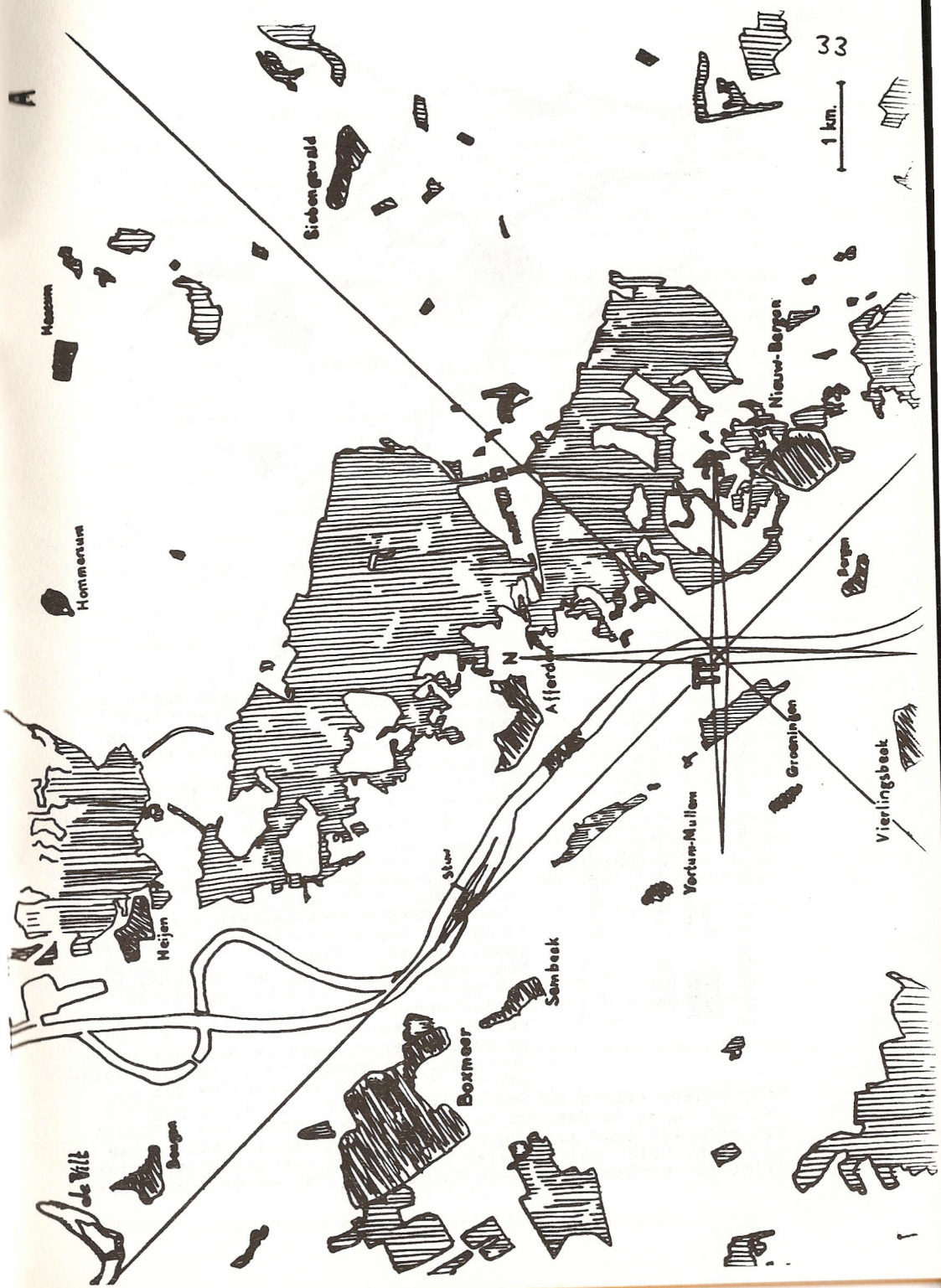
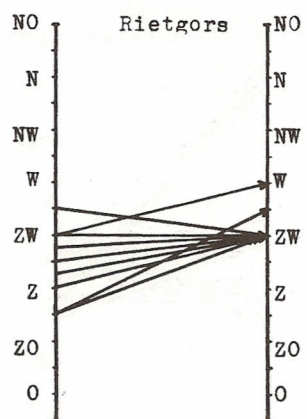
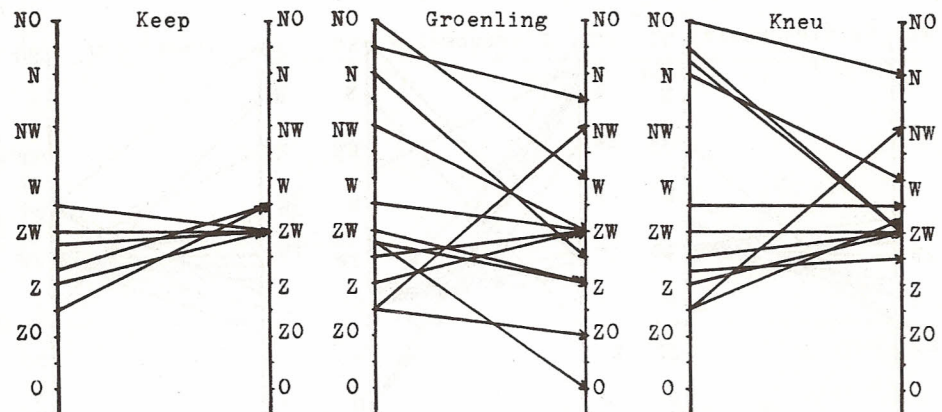
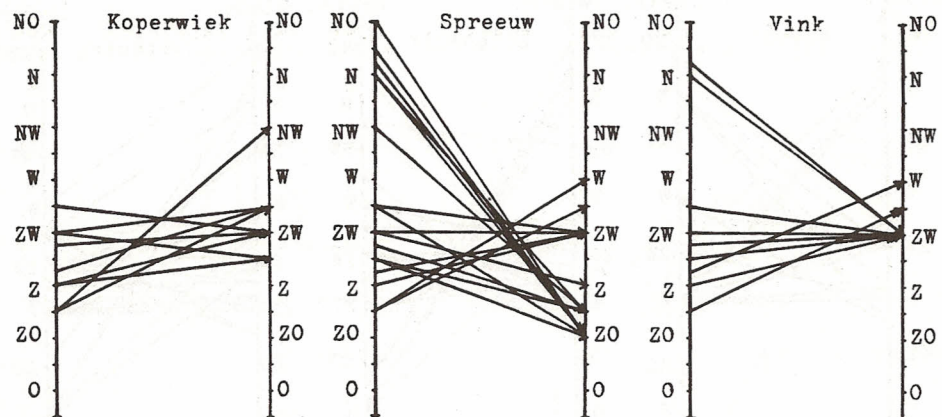
FIGUUR 5 Verband tussen windrichting en "belangrijkste" trekrichting per soort (zie ook tekst).



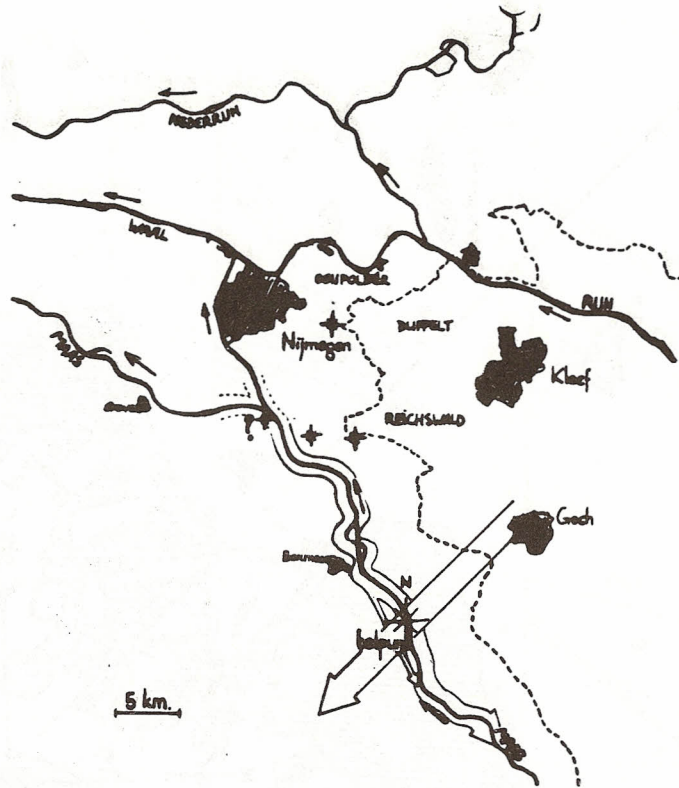
24

vervolg FIGUUR 5

windr. trekr. windr. trekr. windr. trekr.



B



LEGENDA bij de twee kaarten:

Bos
Dorp/Stad

Trekpunt "Maas Groeningen" (hier met windroos)

Trekroute

niet zo duidelijk naar voren komt. Op 16-10 en 17-10 zien we een sterk west tot noordwest gerichte trek van vrijwel alle soorten; de wind woei toen uit zuid tot zuidoost. Bij sterke wind, vooral uit vkrichting, zien we vaak retromigratie (=terugtrek), trek tegenovergesteld aan de vkrichting.

Verband Ooijpolder e.o.-Maas

Met dit soort trektellingen zou men kunnen nagaan of er enig verband bestaat tussen pleisterende/trekkende vogels in de Ooijpolder en pleisterende/trekkende vogels langs de Maas.

Waar kwamen die zeeëenden vandaan; kwamen ze de IJssel afzakken om via de Ooijpolder, Plasmolen en de Maas naar het zuiden verder te trekken? In hoeverre volgen watervogels de Maas stroomaf en opwaarts; draaien ze af naar de Ooijpolder of vliegen ze door? Om die en beantwoorden is het zinvol om nog een telpunt langs de Maas op te richten. Een interessant telpunt zou mogelijk daar zijn waar het Maas-Waalkanaal uit de Maas voortkomt (zie kaart B, ster met ?). Uit meerdere waarnemingen lijkt het verband tussen de Ooijpolder e.o. en de Maas groot.

vele andere vragen te beantwoorden is het zinvol om nog een telpunt langs de Maas op te richten. Een interessant telpunt zou mogelijk daar zijn waar het Maas-Waalkanaal uit de Maas voortkomt (zie kaart B, ster met ?). Uit meerdere waarnemingen lijkt het verband tussen de Ooijpolder e.o. en de Maas groot.

Termen

termiek=opstijgende warme lucht, alleen bij voldoende zon.
stuwen=het leiden van vogels in een bepaalde richting, of door een bepaalde baan d.m.v. elementen in het landschap. Een veel voorkomend verschijnsel langs de kust, waar veel vogels het water niet over durven te steken naar Engeland, en zodoende door het water in een trekrichting evenwijdig aan de kust gestuwd worden.

voorkeurstrekrichting=vkrechtig=vkrichting=de trekrichting die door een soort het meest wordt aangehouden om zo snel mogelijk in zijn overwinteringsgebied aan te komen.

winterkwartier=overwinteringsgebied.

trekspreading=periode waarin eensoort wegtrekt, en waarbij bekeken wordt wanneer de soort meer en minder wegtrekt.

begin-...(maand)=ongeveer de periode tussen de 1^e en de 10^e dag van de maand.

mid-...= idem. tussen de 11^e en de 20^e.

eind-...= idem. tussen de 21^e en 30^e van de maand.

trekpiek=dag of periode waarin een soort veel (het meeste) trekt.

max. trek=piek=trekpiek.

voorkeurskwartier=vkkwartier=kwartier met max. trek=het kwartier uit de 2 1/2 uur ochtendtrek waarin door een soort gemiddeld het meest wordt getrokken.

-15,+5,-21,+87 etc.etc.=het aangeven van de tijd waarop een vogel(groepje) trekt langs de telpost door zonsopkomst 0 te stellen en elk aantal minuten daarna aan te geven met een "+"teken ervoor; en elk aantal minuten daarvoor aan te geven met een "-"teken ervoor (bijv. +5= vijf minuten na zonsopkomst).

telpunt=telpost=plaats waar één of meer vogelwaarnemers met optische apparatuur trekvogels tellen op formulieren, om daarna allerlei tabellen en grafieken te tekenen waaruit „geheimen van de vogeltrek“ worden opgehelderd.

vlieghoogte=hoogte boven het landschap waarop een vogel voorbij trekt.

Literatuur

Gallacher, H.P. Vogels leren kennen. Erven Thomas Rap. in opdracht van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels.

Gatter, W. 1976. Feldkennzeichen ziehender Passeres. Die Vogelwelt 97 (6): 201-217.

Visser, D. 1984. Bekentelling najaar 1983. de Mourik 10 (3): 65.

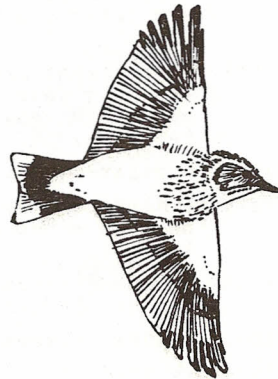
Speek, B.J. en G. Thieme's vogeltrekAtlas.1984. Thieme.

Gallacher, H.P. Gids voor beter vogelonderzoek deel 1.1984. Het Spectrum B.V.

Bruun, B. Elseviers gids van de vogels van Europa.1981.Elsevier.

Keith, S. en Gooders J. vertaling eindred. Rook, R.1980.
Kosmos vogelveldgids van Europa. Kosmos
Amsterdam.

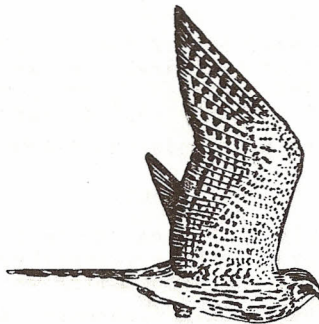
Peterson, R.T. en Mountfort, G. en Hollom, P.A.D. 1976.
Petersons vogelgids. bewerkt door Kist, J.
Elsevier Amsterdam.



d

d

Dick Heg
Passtraat 3
5826 AL Groeningen
tel. 04781-2161



d/hg

WERKGEBIED

Rijk van Nijmegen, Overbetuwe ten zuiden van de Linge en ten oosten van RW 75,
Duffelt, Salmorth, Reichswald (Kleef), de kop van Limburg, Land van Cuyk, Land
van Maas en Waal ten oosten van de lijn Wamel-Megen.

BESTUUR

Voorzitter: Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groesbeek
1^e secretaris: Laurens Rietveld, Parkweg 50, 6511 BH Nijmegen, 080-231978
Adminstratief secretaris: Rob Gorissen, Heilige Stoel 52-12, 6601 VG Wychen,
08894-14716

Penningmeester: Louis Geraets, Burg. van Raaystraat 27, 5437 BC Beers, 08850-20263

WERKGROEPEN

Archief: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen 080-220618

Excursies: Laurens Rietveld, Parkweg 50, 6511 BH Nijmegen, 080-231978

Kunstmatige nestgelegenheid: Wim Schurink, Marialaan 39, 6541 RB Nijmegen,
080-773551

Rivierentellingen: Herman Meekes, de Steekse Acker 12-25, 6546 DD Nijmegen,
080-783301

Roofvogeltellingen: Gerard Miskens, Papenbergseweg 25, 6585 KV Mook, 08896-1767

Vogelkursussen: Johan Thissen, Spoorlaan 22, 6562 AN Groesbeek, 08891-1523

Asyls in de regio

H. Huilmond, Rijksstraatweg 303, Beek-Ubbergen, 08895-3376 (roofvogels en uilen)

B. Jansen, Weg door Jonkerbos 5, Nijmegen, 080-551439

M. Reijnders, Heijenseweg 51, Gennep, 08851-1906

J. van der Vaart, Jozef Israëlsstraat 15, 6521 MS Nijmegen, 080-234470

CONTRIBUTIE

Werkende leden f 10,--
Sympatiserenden f 15,--
Jeugdleden tot 18 f 5,--
Gezinsleden f 2,50

GIRONUMMER

4463052 ten name van
VWG Rijk van Nijmegen e.o.
te BEERS